

ВИДАТНИЙ ДІЯЧ ВІТЧИЗНЯНОЇ НАУКИ, ТЕХНІКИ ТА ОСВІТИ ВІКТОР ЛЬВОВИЧ КИРПИЧОВ

Сопко Р.О.

*Національний технічний університет «Харківський
політехнічний інститут», м. Харків*

Головною метою тез даної доповіді, присвячених Віктору Львовичу Кирпичову, який стояв біля витоків Національного технічного університету «ХПІ» є доведення історичної значущості внеску цього вченого в розвиток вітчизняної науки, техніки та освіти. Дослідницька гіпотеза дослідження полягає в тому, що праці вченого (а це понад 40 навчальних курсів та наукових робіт з опору матеріалів, графічної статиці, прикладної механіки), його видатний організаційний та педагогічний талант значно посприяли розвитку вітчизняної науки й освіти, а також технічному прогресу, особливо в машинобудуванні.

Першою значною науковою працею В.Л. Кирпичова, що відноситься до 1869–1870 рр. була його участь у спеціальній комісії, призначеній Російським технічним товариством для розгляду способу обробки сталі за методом Д.К. Чернова. Кирпичов розробив відповідну методику та з винятковою ретельністю провів випробування з визначення механічних властивостей по-різному оброблених сталей. Ці дослідження показали, що запропонована Черновим термічна обробка сталевих гармат дійсно різко підвищила їх міцність.

Вже в 1876 р. В.Л. Кирпичову було присвоєно вчене звання професора, а в 1884 р. він спільно зі своїм вчителем – засновником славнозвісної наукової школи з конструювання машин Іваном Олексійовичем Вишнеградським узяв активну участь у складанні проекту розвитку вищої технічної та середньої професійної освіти в Росії. Цей проект передбачав підготовку інженерів з вищою технічною освітою, техніків із середньою освітою, а також підготовку майстрів і кваліфікованих робітників різних спеціальностей. В результаті проведення цієї державного значення справи саме Кирпичову була доручена організація і керівництво Харківським практичним технологічним інститутом, в якому він пропрацював до 1898 р.

З численних науково-методичних праць В.Л. Кирпичова в першу чергу необхідно відзначити курси лекцій: «Сопротивление материалов», «Основания графической статики»; «Лишние неизвестные в строительной механике»; «Беседы о механике»; «Оптическое изучение упругих деформаций»; «Об усталости металлов в связи с их кристаллическим строением». За порівняно короткий термін йому вдалося залучити для викладання профільних навчальних дисциплін в новому інституті таких видатних вчених і інженерів, як О.М. Ляпунов, В.А. Стеклов, М.М. Бекетов, Х.С. Головін, К.О. Зворикін та ін.